

BIOLOGISK MANGFOLD.

Flakstad kommune.

Karl-Birger Strann

Jarle W. Bjerke

Vigdis Frivoll

Trond V. Johnsen

Frantz Sortland

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er en ny, elektronisk serie fra 2005 som erstatter de tidligere seriene NINA Fagrapport, NINA Oppdragsmelding og NINA Project Report. Normalt er dette NINAs rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig.

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. De sendes til presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivå, politikere og andre spesielt interesserte. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Norsk institutt for naturforskning

BIOLOGISK MANGFOLD.

FLAKSTAD KOMMUNE.

Karl-Birger Strann

Jarle W. Bjerke

Vigdis Frivoll

Trond V. Johnsen

Frantz Sortland

Strann, K.-B., Bjerke, J.W., Frivoll, V., Johnsen, T. V. & Frantz
Sortland Biologisk mangfold. Flakstad kommune - NINA Rapport
139. 35 pp.

Tromsø, april 2006

ISSN: 1504-3312

ISBN: 82-426-1689-2

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

REDAKSJON

Karl-Birger Strann

KVALITETSSIKRET AV

Sidsel Grønvik

ANSVARLIG SIGNATUR

Forskningssjef Sidsel Grønvik (sign.)

OPPDRAGSGIVER(E)

Flakstad kommune

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER

Sveinung Råheim

FORSIDEBILDE

Stjertand hann. Foto: Karl-Birger Strann ©

NØKKEWORD

Naturtypekartlegging, Viltkartlegging, Rødlistearter, Viltområder,
Flakstad kommune

KEY WORDS

Mapping of valuated nature types, wildlife, red listed species,
valuated wildlife areas, Flakstad

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA Trondheim

NO-7485 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 73 80 14 01

NINA Oslo

Postboks 736 Sentrum

NO-0105 Oslo

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 22 33 11 01

NINA Tromsø

Polarmiljøsenteret

NO-9296 Tromsø

Telefon: 77 75 04 00

Telefaks: 77 75 04 01

NINA Lillehammer

Fakkelgården

NO-2624 Lillehammer

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 61 22 22 15

<http://www.nina.no>

Sammendrag

Strann, K.-B., Bjerke, J.W., Frivoll, V., Johnsen, T. V. & Frantz Sortland.
Biologisk mangfold. Flakstad kommune - NINA Rapport 139. 35 pp.

Stortingsmelding nr. 42 (2000-2001) pålegger den enkelte sektor å gjennomføre kartlegging av biologisk mangfold innenfor sine ansvarsområder. Kartleggingsarbeidet følger metodikken som er gitt i fire håndbøker som er utarbeidet av Direktoratet for naturforvaltning. I dette prosjektet er det gjennomført kartlegging av naturtyper og vilt. I tillegg kommer kartlegging av rødlistede arter.

Rapporten gir først en kort innføring av bakgrunn, lovverk samt internasjonale forpliktelser for dette arbeidet. Deretter gis en kort beskrivelse av geografi og naturgrunnlag for Flakstad kommune. Prosjektet har identifisert 10 viktige naturtypelokaliteter og seks viktige viltområder i kommunen. Det er påvist 18 rødlistete arter og noen regionalt sjeldne plantearter. Det er identifisert tre områder som er vurdert til å være viktige, sammenveide områder for biologisk mangfold og som krever særlig oppmerksomhet i arealarbeidet i kommunen.

Det er presentert kart for naturtyper, viltområder, rødlistearter og sammenveide områder. Kartene er presentert i denne rapporten og i digital form. Kart som inneholder sårbar informasjon om rødlistearter, er unntatt offentlighet og følger ikke selve rapporten, men er levert separat til Flakstad kommune. Alle opplysninger om viktige viltforekomster og rødlistearter er lagt inn i Accessdatabasen utviklet av Fylkesmannen i Nordland for dette prosjektet. Samtlige UTM-referanser er presentert i kartdatum WGS84.

Karl-Birger Strann, NINA, Polarmiljøsenteret, 9296 Tromsø (karl-birger.strann@nina.no).

Jarle W. Bjerke, NINA, Polarmiljøsenteret, 9296 Tromsø (jarle.werner.bjerke@nina.no).

Vigdis Frivoll, NINA, Polarmiljøsenteret, 9296 Tromsø (vigdis.frivoll@nina.no).

Trond V. Johnsen, NINA, Polarmiljøsenteret, 9296 Tromsø (trond.johnsen@nina.no).

Frantz Sortland, Dalen, 8315 Laukvik (frantz@operamail.com).

Innhold

Sammendrag	3
Innhold	4
Forord	5
1 Innledning	6
2 Metoder og materiale.....	7
2.1 Områdebeskrivelse	7
2.2 Datainnsamling	8
2.3 Naturtyper	8
2.4 Viltområder	9
2.5 Ferskvann	9
2.6 Marine områder	9
2.7 Rødlistearter	9
2.8 Ulike aktiviteter og deres påvirkning av miljøet	10
3. Resultater	12
3.1 Naturtyper	12
3.3 Viltområder	23
3.4 Rødlistearter	30
3.4.1 Nasjonalt rødlistede planter	30
3.4.2 Regionalt sjeldne, men ikke rødlistede planter.....	30
3.4.3 Nasjonalt rødlistede virveldyr	31
3.5 Sammenveide områder – viktige områder for biologisk mangfold	32
3.5.1 De enkelte forvaltningsråd	32
3.5.2 Beskrivelse av sammenveide områder med forvaltningsråd	33
4. Referanser	36

Forord

NINA fikk i oktober 2004 oppdraget med å kartlegge naturtyper og vilt i Flakstad kommune. Vi takker kommunen for oppdraget.

Prosjektet er et samarbeid mellom fire kommuner i Lofoten, Røst, Flakstad, Værøy og Moskenes der de to sistnevnte kun gjennomførte viltkartlegging. Økonomisk ramme for prosjektet i Flakstad var kr. 50.000 inkl. mva til hvert av de to temaene naturtyper og vilt. Vi har i arbeidet gitt høyest prioritet til de områder som ligger nær bebyggelse og som naturlig er mer utsatt for press enn mer avsidesliggende områder normalt er.

For ferskvann har vi forsøkt å framskaffe sikre data på rødlistede arter som sangsvane, lom og en del ender samt vannvegetasjon.

Vi har hatt et godt samarbeid med prosjektleder Sveinung Råheim, Fylkesmannen i Nordland.

Tromsø 28.2.2006

Karl-Birger Strann

1 Innledning

Forekomsten av biologisk mangfold er knyttet til ulike naturtyper og er ikke statisk, men en dynamisk prosess – noen arter virker å være stabile i et leveområde mens andre arter kan forsvinne eller nye dukker opp. Hvilke prosesser som styrer denne dynamikken vet vi ikke alltid, men i de siste tiårene er det mer og mer klart at det særlig er menneskelige faktorer som påvirker dette – enten direkte eller indirekte. Særlig har ulike arealinngrep i stadig økende grad påvirket leveområder for planter og dyr. En god kartlegging av biologisk mangfold og deres leveområder (naturtyper) vil forbedre våre muligheter for å sikre en forsvarlig kunnskapsbasert forvaltning av Norges fauna og flora i framtida.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har utarbeidet et sett håndbøker som støtte og veiledning til det utfordrende arbeidet med kartlegging av biologisk mangfold:

DN-håndbok 11 (1996 – revidert 2000)	Viltkartlegging
DN-håndbok 13 (1999)	Kartlegging av naturtyper
DN-håndbok 15 (2000)	Kartlegging i ferskvann
DN-håndbok 19 (2001)	Kartlegging av marint biologisk mangfold

Videre har DN utarbeidet en liste over truede og sjeldne arter i Norge – Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998 (DN 1999a). I kartleggingsarbeidet med Flakstad kommune er også Fremstad & Moen (2001) brukt som grunnlag ved innlegging av korrekte vegetasjonstyper i Accessdatabasen. Det er gjennomført noen intervjuer med personer som besitter stor lokal arts kunnskap innenfor zoologi og/eller botanikk. Dette omfatter flere personer fra den lokale NOF-avdelinga i Lofoten, deriblant Harald Våge og Johan Sirnes. Informantene har også pekt ut områder som innehar stort biologisk mangfold eller forekomst av spesielle arter.

Det er ikke gjennomført registreringer i områder som ligger innenfor etablerte verneområder. Det er gitt prioritet til områder som ligger nær bosetning og som i utgangspunktet er mer utsatt for inngrep enn områder som ligger mindre utsatt til, f.eks. i høyfjellet.

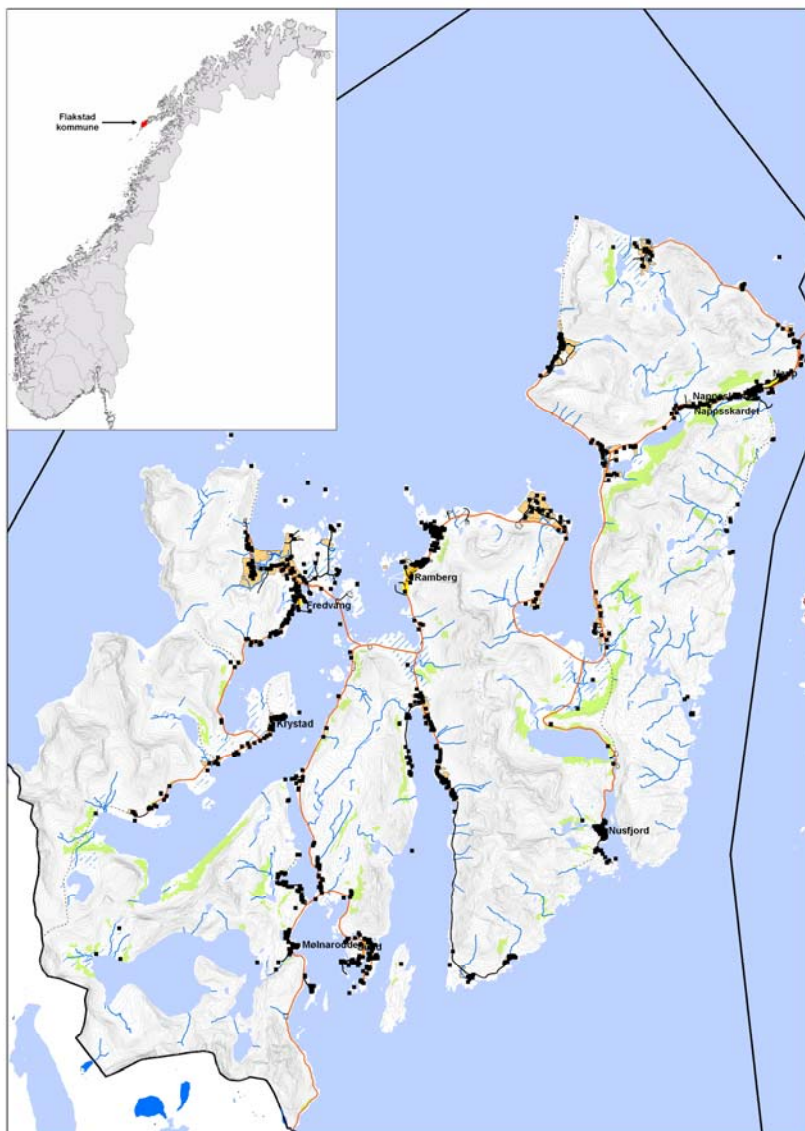
2 Metoder og materiale

2.1 Områdebeskrivelse

Flakstad kommune ligger vest i Lofoten. Kommunen preges av fiske og noe jordbruk. Stedvis er landskapet preget av mange års beiting fra husdyr. Berggrunnen består stedvis av kalkrike og sedimentære bergarter som gir gode næringsforhold for vegetasjonen og som igjen gir grunnlag for rike viltforekomster. Området er rikt på naturtyper som rikmyr og rike løvskoger, begge naturtyper som vanligvis er rike på vilt.

I Flakstad ligger det også flere grunne sandfjærer med tilstøtende grunne sjøområder. Noen av disse danner næringsgrunnlaget for lokalt viktige fuglekonsentrasjoner som bruker disse under trekk- og vinterperioden.

Figur 1. Flakstad kommune ligger vest i Lofoten.

2.2 Datainnsamling

Framgangsmåten for innsamling av opplysninger om biologisk mangfold er følgende:

- Søk i litteratur
- Søk i databaser
- Intervju med lokalkjente
- Kvalitetssikring og kontroll av opplysninger innhentet fra lokalkjente
- Feltregistreringer

I arbeidet med Flakstad kommune har det vært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland. Det forelå fra tidligere begrensede undersøkelser av biologisk mangfold innenfor utredningsområdet. Det var særlig lite informasjon om fauna. Egne observasjoner og kjennskap til viktige naturtyper har sammen med den lokale kunnskapen vært nyttig gjennomføring av dette kartleggingsarbeidet. Kommunens eget viltkart var til dels svært grovt og hadde kun begrenset verdi for vårt arbeid, men kvalitetsdata er hentet inn også fra denne informasjonskilden. Startpakken fra Fylkesmannen i Nordland inneholdt en del nyttig informasjon, men noen av datasettene her hadde ikke gode nok posisjonsdata til å kunne brukes. Noe data er også innhentet fra ressurspersoner bosatt rundt om i kommunen og også disse er faset inn i prosjektet etter en kvalitetssikring. Særlig gjelder dette Frantz Sortland, Laukvik og den lokale NOF-foreninga i Lofoten.

Den til dels mangelfulle kunnskapen om samlet biologisk mangfold, gjorde det nødvendig med en del nykartlegginger i deler av kommunen. For å fange opp ulike arter var det nødvendig å spre innsatsen utover vår- og sommermånedene i 2005. De siste faunaregistreringene ble gjennomført primo august 2005.

2.3 Naturtyper

En sentral del av arbeidet med kartlegging av biologisk mangfold er å kartlegge forekomsten av ulike naturtyper. DN har lagd ei god håndbok, Håndbok 13 (DN 1999b) - Kartlegging av naturtyper, som beskriver framgangsmåte og inndeling av de naturtypene som anses som spesielt viktige for biologisk mangfold i Norge. Inkludert de forskjellige undertypene, redegjør håndboka for hele 56 ulike naturtyper.

Videre kategoriseres naturtypene i tre grader viktighet:

Svært viktige naturtyper (A-områder)

Viktige naturtyper (B-områder)

Lokalt viktige naturtyper (C-områder)

Kriteriene for denne inndelingen er beskrevet i håndboka. Verdisettingen påvirkes av faktorer som areal, tilstand og forekomst av sjeldne og truede arter (rødlistearter). Hvis et område har forekomster av rødlistearter, vil det oppnå verdi A eller B avhengig av artenes truethetsgrad.

2.4 Viltområder

Hele viltkartleggingen har fulgt DN-håndbok nr 11 (DN 1996). All tilgjengelig informasjon fra Fylkesmannen i Nordland og Flakstad kommune er innhentet og sjekket i felt. Noen lokalkjente har vært informanter. Viktige funksjonsområder for viltet som hekkelokaliteter, spillplasser, vinter-/sommerbeiteområder eller kalvingsplasser for elg er sammenstilt på kart. Etter en samlet vurdering presenteres så **prioriterte viltområder**. De ulike funksjonsområdene vektet på en skala fra 1 til 5. Ut fra dette inndeles viltområdene i svært viktige (A) og viktige (B) områder.

2.5 Ferskvann

Ut fra beskrivelsen i DN-håndbok nr. 15 (DN2000) er det tre hovedkrav som stilles for at et gitt område vil kunne defineres som en **Prioritert lokalitet**.

- a) Lokalteter med fiskestammer som ikke er påvirket av utsatte arter.
- b) Særlig viktige områder (nøkkelområder) med opprinnelige plante- og dyresamfunn. Dette vil kunne omfatte mange uregulerte og/eller lite regulerte vannlokaliteter.
- c) Lokalteter med viktige bestander av ferskvannsfisk. Listen omfatter 15 arter innen familiene laksefisk, niøyer, ulker og karpefisk.

En del fisketomme vann/tjern i området ble undersøkt i forbindelse med vurdering av kategori b). Ferskvannsförekomster er i dette prosjektet i all hovedsak lagt inn under naturtyper og vektet i denne sammenhengen.

2.6 Marine områder

Marine områder ble kartlagt etter DN-håndbok nr. 19 (2001). Marin kartlegging er svært ressurskrevende. For Flakstad har vi valgt å konsentrere oss om gruntnvannsområder med høy biologisk produksjon.

2.7 Rødlistearter

I kartleggingen av biologisk mangfold inngår kartleggingen av förekomster av rødlistearter som en viktig del. Den nyeste utgaven av **Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998** (DN 1999a) er fulgt. I denne rødlisterapporten er artene delt inn i grupper etter grad av truethet. Denne inndelingen presenteres nedenfor, og de norske benevnelsene vil bli brukt videre utover i denne rapporten. Også de arter som står på både den norske og den nordiske ansvarslista er trukket inn i arbeidet med rødlistearter. I presentasjonen av resultater for rødlistede arter er spesielt sårbare viltarter skjermet mot offentligheten. I dette arbeidet følger vi anbefalingene i tabell 6.2 i DN-håndbok 11. Det presenteres derfor heller ikke eget kart i rapporten

for forekomster av rødlistearter. Disse leveres på eget kart direkte til oppdragsgiver.

Kategori	Kode	Engelsk kategori
----------	------	------------------

Utryddet	Ex	(Extinct)
-----------------	-----------	------------------

Dette omfatter arter som ikke lenger forekommer i Norge som reproduserende arter. Normalt omfatter dette arter som er utryddet for mer enn 50 år siden – arter som har forsvunnet i løpet av de siste 50 årene får koden Ex?.

Direkte truet	E	(Endangered)
----------------------	----------	---------------------

Dette omfatter arter som er direkte truet og som står i fare for å forsvinne i nærmeste framtid dersom den negative utviklingen fortsetter.

Sårbar	V	(Vulnerable)
---------------	----------	---------------------

Dette omfatter arter som er i sterk tilbakegang og som kan gå over i kategorien **Direkte truet** hvis tilbakegangen fortsetter.

Sjelden	R	(Rare)
----------------	----------	---------------

Dette omfatter sjeldne arter som ikke er direkte truet eller sårbare, men som likevel er utsatt fordi de har små bestander eller en spredt og sparsom utbredelse i Norge.

Hensynskrevende	DC	(Declining, care demanding)
------------------------	-----------	------------------------------------

Dette omfatter arter som ikke kommer inn under de tre foregående kategoriene, men som på grunn av en klar tilbakegang fordrer spesielle hensyn og forvaltnings tiltak.

Bør overvåkes	DM	(Declining, monitoring needed)
----------------------	-----------	---------------------------------------

Dette omfatter arter som har gått tilbake, men som ikke regnes som truet. Disse artene bør overvåkes for å avdekke om situasjonen fortsatt forverres.

2.8 Ulike aktiviteter og deres påvirkning av miljøet

Kommunens innbyggere bruker sine arealer på ulikt vis. For naturtypene er det hovedsakelig arealbeslag som gir størst skade og dermed også indirekte på biologisk mangfold. Inngrep som er knyttet til ulike felter av infrastruktur som veier, kraftlinjer, hyttebebyggelse osv gir normalt størst negativ effekt, men annen atferd slik som motorisert ferdsel og hogst av skog eller treslagskifte kan også stedvis resultere i store negative effekter på lokalt biologisk mangfold.

Personell i terrenget kan i mange tilfeller umiddelbart være mer skadelig på vilt i hekketida enn ferdsel med kjøretøy, men disse sistnevnte kan ha en større negativ effekt på lang sikt. Dette kan være tilfelle hvis en kjører gjennom myr og våtmark og sporene drenerer vannet i nye retninger. I en del tilfeller kan resultatet bli endret vannbalanse i denne naturtypen. Slike endringer kan ha stor negativ betydning på sikt både for planter og dyr. Kjøretøy kan kjøre i et våtmarksområde hvis det er tele

og snødekke i vinterhalvåret, men dette bør unngås i sommerhalvåret, da kjøring i terrenget på denne tiden kan påføre naturtypen og vegetasjonen stor skade. Dette er skader som kan være irreversible eller som det vil ta lang tid å lege ved naturlig gjengroing.

Arter som lom og en rekke rovfuglarter er særlig sårbare i rugetida ettersom de lett forlater eggene ubeskyttet når mennesker nærmer seg hekkeplassen. Eggene kan da tas av reirplyndrende fugler som ravn eller kråker, eller fostrene i eggene kan fryse i hjel hvis værforholdene er ugunstige.

Nedenfor listes opp en rekke aktiviteter som kan påvirke biologisk mangfold. Denne listen er ikke helt fullstendig, men presenterer mange av de viktigste aktivitetene som kan påvirke naturtypene og det iboende biologiske mangfoldet.

Arealbeslag

- Nedbygging av areal til hus, hyttefelt eller andre faste installasjoner. *Tap av areal.*
- Nedbygging av areal til kraftlinjer, veger og elveforbygninger. *Tap av areal.*
- Masseuttak. *Tap av habitat, terrengslitasje, endrede fysiske og/eller kjemiske forhold.*
- Drenering/gjenfylling/massedeponi. *Tap av habitat, endring av fysiske og/eller kjemiske forhold.*
- Personell til fots. *Stress av vilt, slitasje og støy.*
- Kjøring i terreng med beltekjøretøy eller hjulgående kjøretøy. *Kjørespor, støy, forurensing.*
- Skyting lette våpen. *Støy, ammunisjonsrester, forurensing.*
- Skogbruk. Bør omfatte de miljøkrav som legges til grunn i *Levende skog*-standarden.
- Beiting. *Terrengslitasje.*
- Gjengroing. *Tap av habitat (leveområder) og oppflising (habitatfragmentering) av habitat.*
- Jordbruksaktivitet. *Tap av habitat og oppflising av habitat.*
- Opphør av landbruk. *Tap av habitat og oppflising av habitat.*
- Friluftsliv. *Terrengslitasje og forstyrrelser.*

3. Resultater

3.1 Naturtyper

Hovedinnsatsen på feltarbeidet med naturtypene ble gjennomført våren og sommeren 2005. Innenfor kommunen ble det undersøkt mer enn 50 områder og det ble påvist totalt 10 naturtypelokaliteter med ulik grad av viktighet. Av disse har ett område A-verdi og åtte B-verdi. Ytterligere ett område har fått C-verdi. Det finnes imidlertid flere områder som må underlegges bedre undersøkelser før de eventuelt kan gis en riktig verdivurdering eller avskrives. Dette gjelder flere av beitebakkene i kommunen. Kartdataene finnes også som SOSI-filer og som separate kart. Samtlige opplysninger knyttet til naturtypeverdiene er lagt inn i Accessdatabasen.

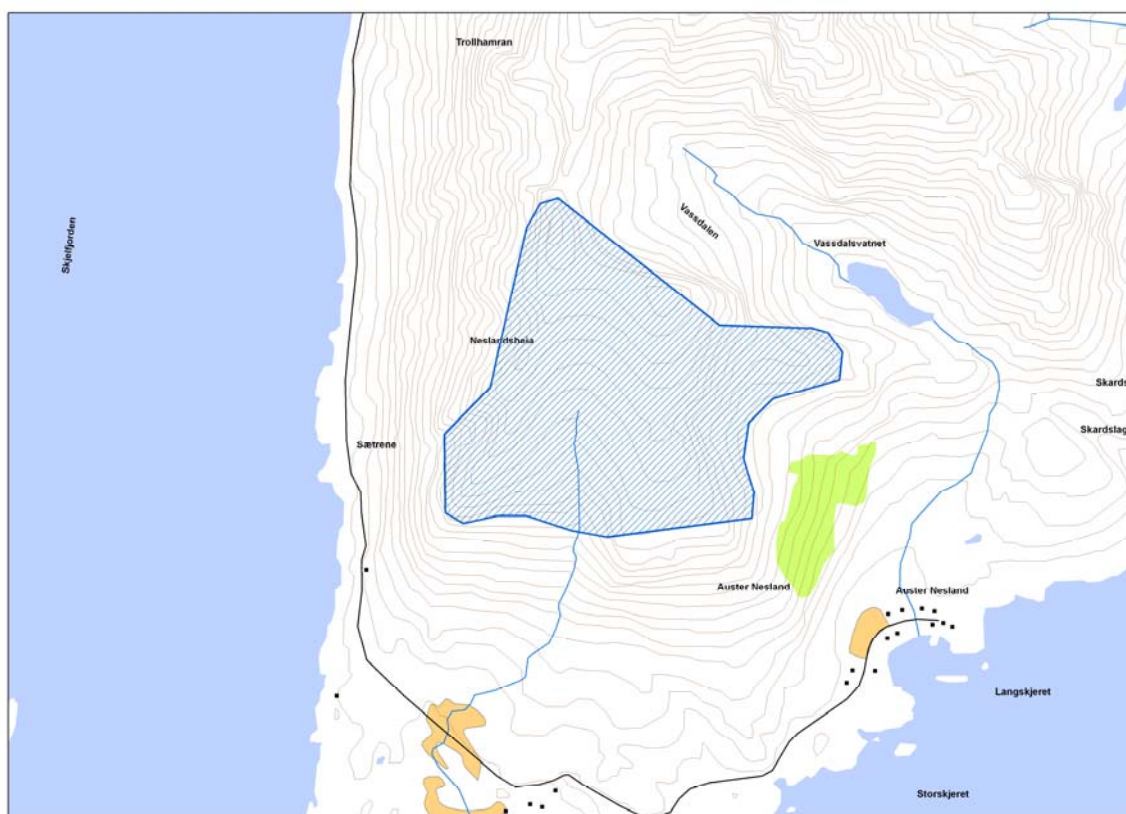

Nesland Vestre med Neslandsheia i bakgrunnen. Foto: Karl-Birger Strann ©.

Lokalitet **185940011 Neslandsheia**

Naturtype	Kalkrike områder i fjellet
Naturtypekode	C01
Verdisetting	C – lokalt viktig naturtype
Høyde over havet (m)	300-700
UTM (WGS84)	33W VR 275 447

Fjellene i Lofoten har svært lite innslag av baseholdig berggrunn. På Flakstad-øya er det imidlertid noen planter som indikerer baserikt eller kalkholdig sigevann. På Neslandsheia og nordover mot topp på 700 m o.h. (ikke navngitt på kartblad fra Statens kartverk, men kalt Neslandstinden av Sortland m. fl. (1990) er noen arter som er sjeldne eller uvanlige i Lofoten registrert: jervrapp (*Poa arctica*, Sortland m. fl. 1990), lodnebergknapp, fjellkvitkurle (*Pseudorchis straminea*), dvergjamne, raudsildre, snøsøte og svarttopp.

Lokalitet**185940012 Skagsanden**

Naturtype

Naturbeitemark

Naturtypekode

D04

Verdisetting**A – svært viktig naturtype**

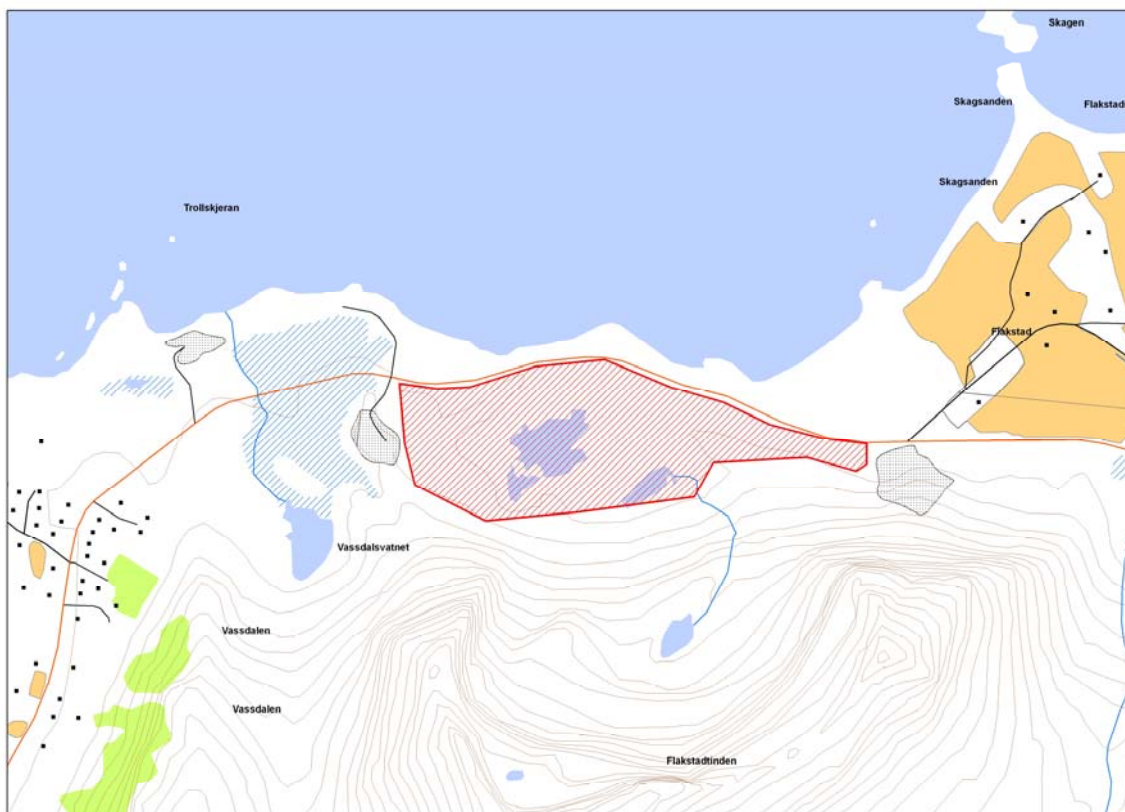
Høyde over havet (m)

0-20

UTM (WGS84)

33W VR 284 553

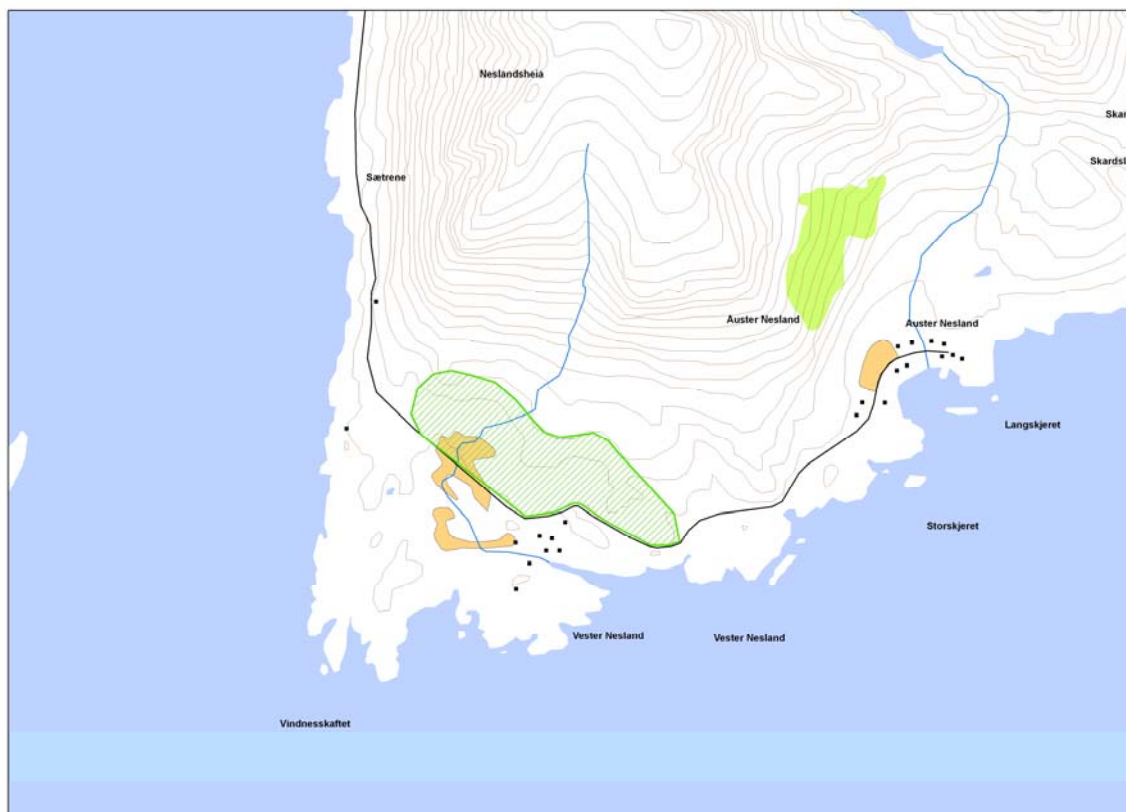
Bakkene vitner om kraftig beite. De er relativt artsrike, dog uten innslag av uvanlige karplanter. I nedre del mot sanddynene er flere rødlistede sopp registrert: ravnerødsdivesopp (*Entoloma corvinum*, kategori DC), gyllen vokssopp (*Hygrocybe aurantiosplendens*, kategori DC), spiss vokssopp (*H. persistens*, kategori DC) og rødskivevokssopp (*H. quieta*, kategori DC). I tillegg er det gjort ei innsamling av et kollekt som trolig tilhører *Entoloma neglectum* (kategori R, uten norsk navn). Mellom haugene finnes forsenkninger med fuktigere vegetasjon, også den beitet. Av arter registrert i området kan vi nevne lyngaugnetrøst (*Euphrasia micrantha*), vanleg bakkeseite (*Gentianella campestris* ssp. *campestris*), lodnerublom (*Draba incana*), hårstarr (*Carex capillaris*), kvitmaure (*Galium boreale*), fjellfrøstjerne (*Thalictrum alpinum*), reinrose (*Dryas octopetala*), grøftesoleie (*Ranunculus flammula*), kornstarr (*C. panicea*), tepperot (*Potentilla erecta*), rukkevier (*Salix reticulata*), marinøkkel (*Botrychium lunaria*) og vanleg snauveronika (*Veronica serpyllifolia* ssp. *serpyllifolia*). Kilder: Mykologisk herbarium (2005), egne registreringer.

Lokalitet **185940013 Nesland (Vestre)**

Naturtype	Naturbeitemark
Naturtypekode	D04
Verdisetting	B – viktig naturtype
Høyde over havet (m)	10-300
UTM (WGS84)	33W VR 274 443

Dette er en sørvendt, artsrik beitebakke, med innslag av flere varmekjære planter og lav, deriblant harestarr, hanekam, dunhavre, lyssiv, ryllsiv, blåkoll, jonsokkoll, bråtestarr, kranskonvall, tepperot, klokkevintergrøn, blåknapp, skogfiol, og kystårenever. Det er sannsynlig at en lang rekke beitesopp vokser i denne beitebakken. Kilder: Herbariedata TROM, egne data.

Lokalitet **185900500 Flakstadpollen**

Naturtype Strandeng og strandsump

Naturtypekode G05

Verdisetting **B – viktig naturtype**

Høyde over havet (m) 0

UTM (WGS84) 33W VR 300 520

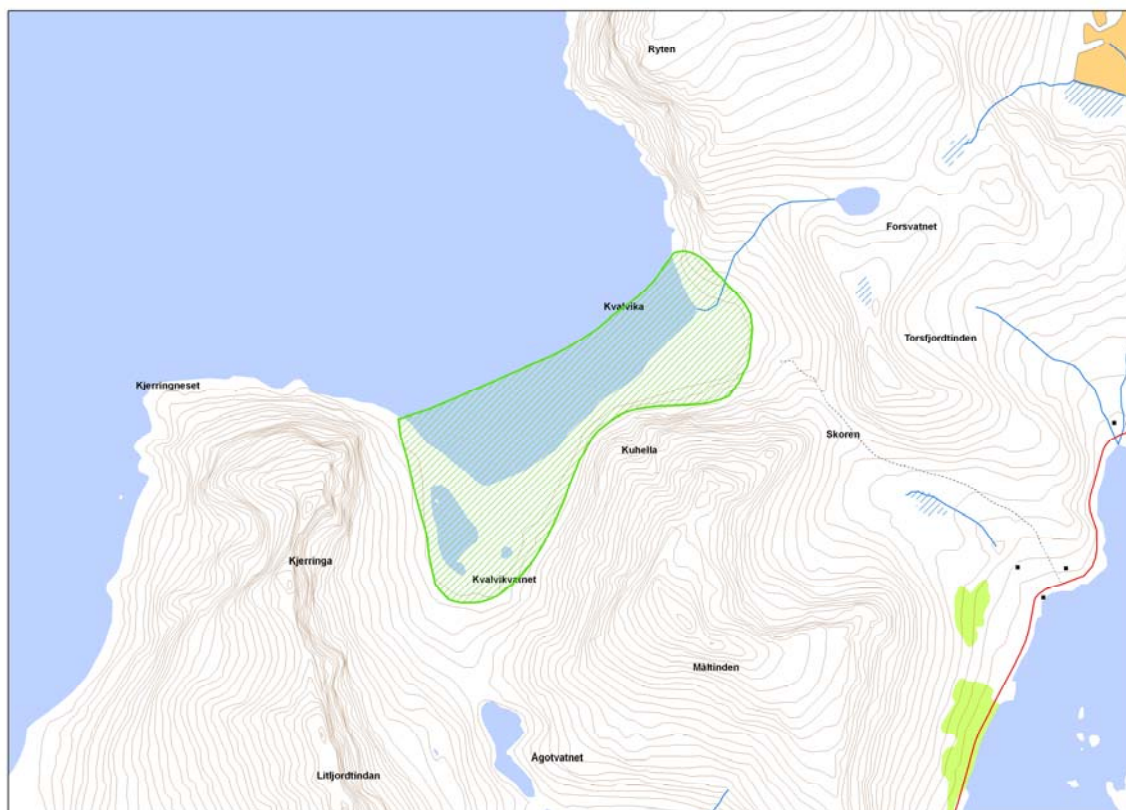
Dette er en flott utviklet havstrand av regional verdi. Strandenga har middels stort artsutvalg med stor variasjon i fjærestarrgruppa. Se for øvrig Elven med fl. (1988) der botanikken er godt beskrevet.

Lokalitet **185900700 Kvalvika**

Naturtype	Sanddyner
Naturtypekode	G03
Verdisetting	B – viktig naturtype
Høyde over havet (m)	0-5
UTM (WGS84)	33W VR 207 526

Lokaliteten har velutviklede sanddyner som ligger åpent ut mot storhavet. Området er nærmere beskrevet i Elven med fl.(1988) der også botanikken beskrives som interessant og variert.

Lokalitet**185940014 Litlvatnet (Vareid)**

Naturtype

Ferskvann

Naturtypekode

H01 Andre viktige forekomster

Verdisetting**B – viktig naturtype**

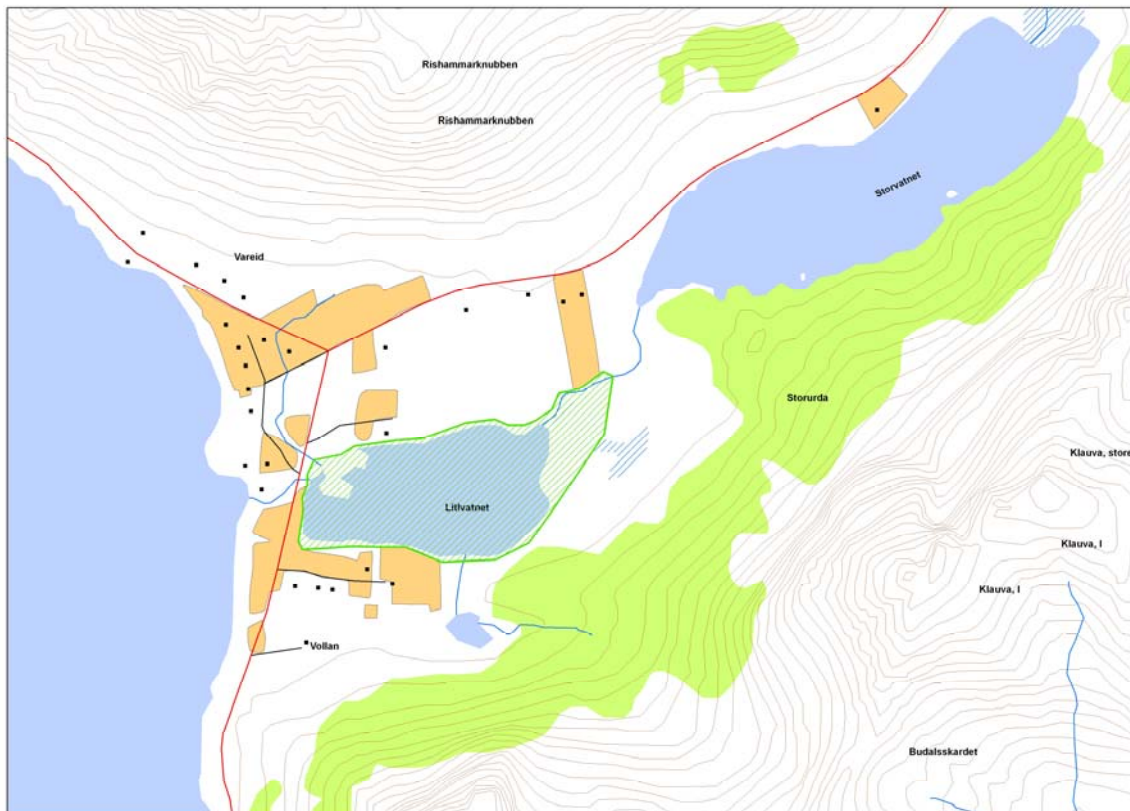
Høyde over havet (m)

6

UTM (WGS84)

33W VR 314 556

Ferskvann med noen registrerte vannplanter, deriblant botnegras, stivt brasmegrass, klovasshår, sylblad og tusenblad. Elvesnelle danner brede belter langs vatnet. Strandrøyr står i kanten. Kun et kort søk etter vannplanter ble foretatt, og det rommer nok flere arter. I Storstvatnet (også kalt østre Vareidvatn) like ved vokser også botnegras, og det er sannsynlig at vatnet har en tilsvarende vannvegetasjon som Litlvatnet.

Lokalitet **185940015 Vedvika, Vareid**

Naturtype Sørvendte berg og rasmark

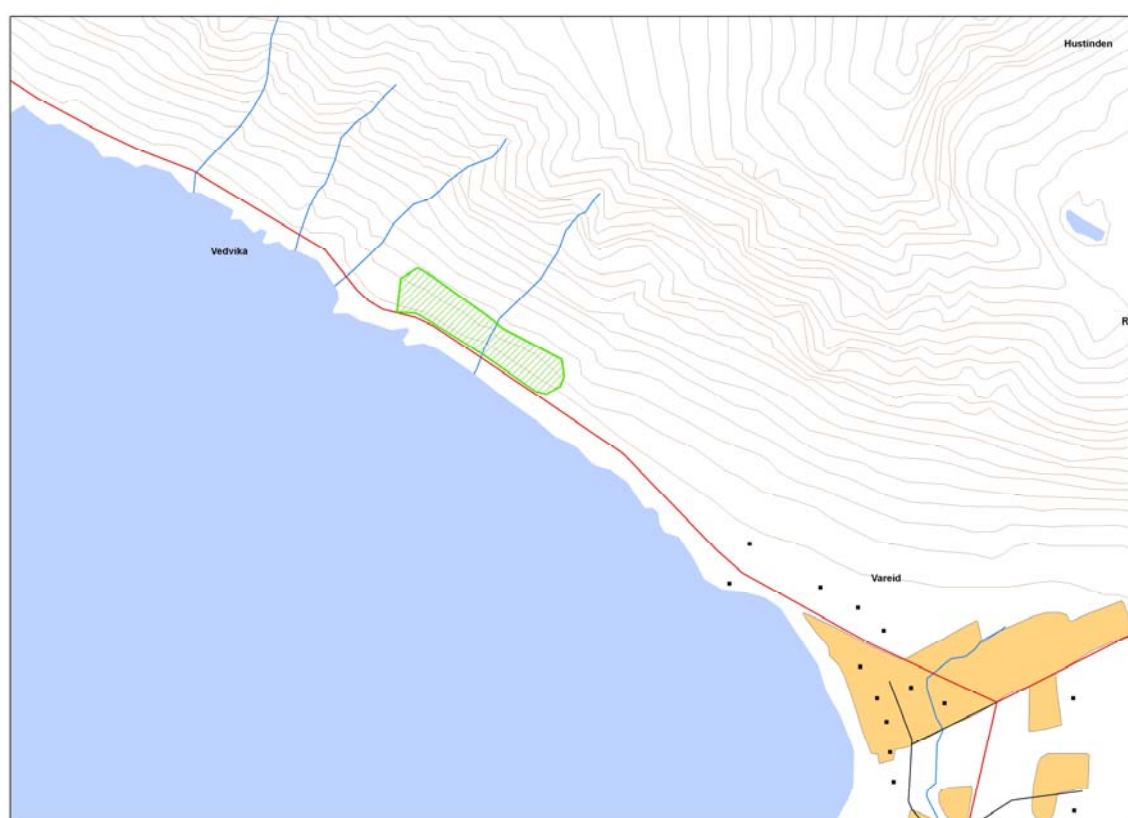
Naturtypekode B01

Verdisetting **B – viktig naturtype**

Høyde over havet (m) 10-15

UTM (WGS84) 33W VR 303 576

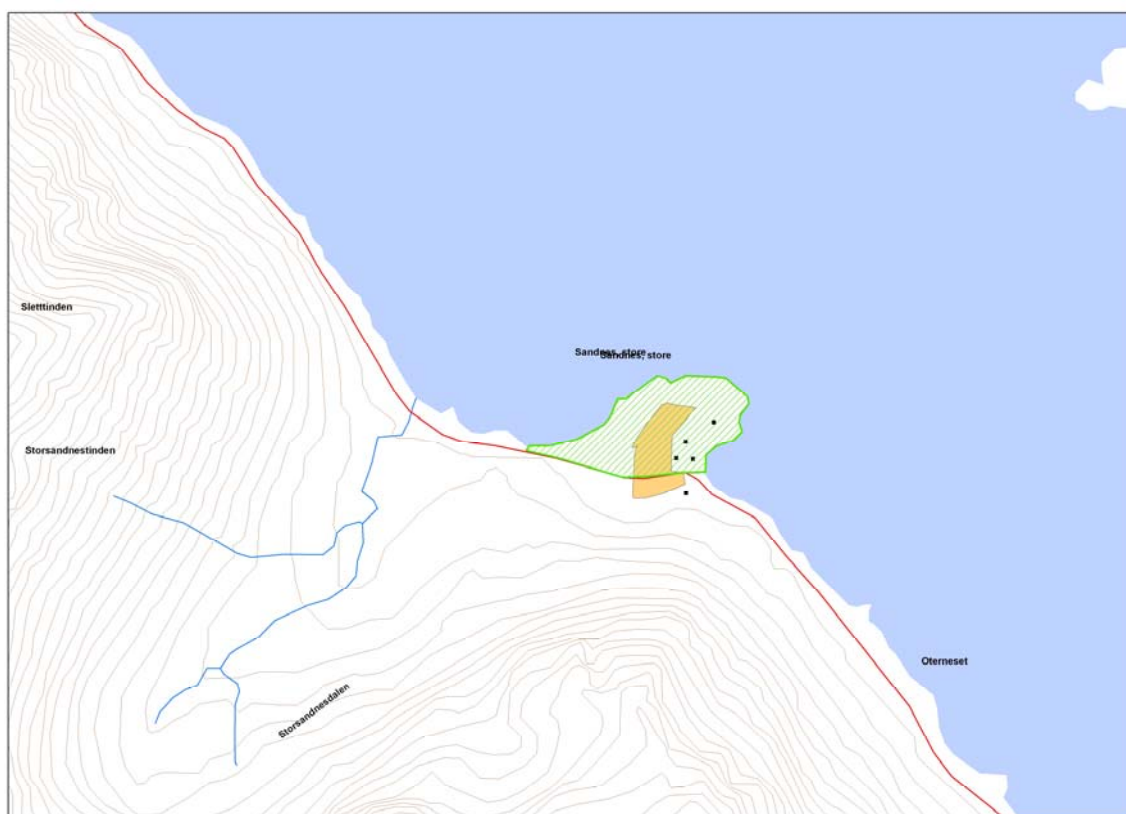
Bratte berg i og ovenfor veiskjæring. Næringsrikt sildrevann bidrar til en artsrik og frodig vegetasjon. Vi registrerte et trettitalls arter, deriblant loppestarr (*Carex pulicaris*), beitestarr (*C. serotina* ssp. *serotina*), lyssiv (*J. effusus*), sandsiv (*J. balticus*), bergfrue (*Saxifraga cotyledon*), gulsildre (*S. aizoides*) og fjelltistel (*Saussurea alpina*). En ubestemt, høyvokst korgplante er tallrik i berget, men strømgjerder forhindret oss i å samle inn materiale.

Lokalitet **185940016 Store Sandnes**

Naturtype	Naturbeitemark
Naturtypekode	D04
Verdisetting	B – viktig naturtype
Høyde over havet (m)	0-10
UTM (WGS84)	33W VR 344 610

Lokalitet for den rødlistede soppen melrødiskivesopp (*Entoloma prunuloides*, kategori DC). Den vokser på ugjødsla beitemark, og dels på stabile sanddyner. Kilder: Mykologisk herbarium (2005).

Lokalitet **185940017 Midtsundstad**

Naturtype	Naturbeitemark
Naturtypekode	D04
Verdisetting	B – viktig naturtype
Høyde over havet (m)	2-5
UTM (WGS84)	33W VR 300 553

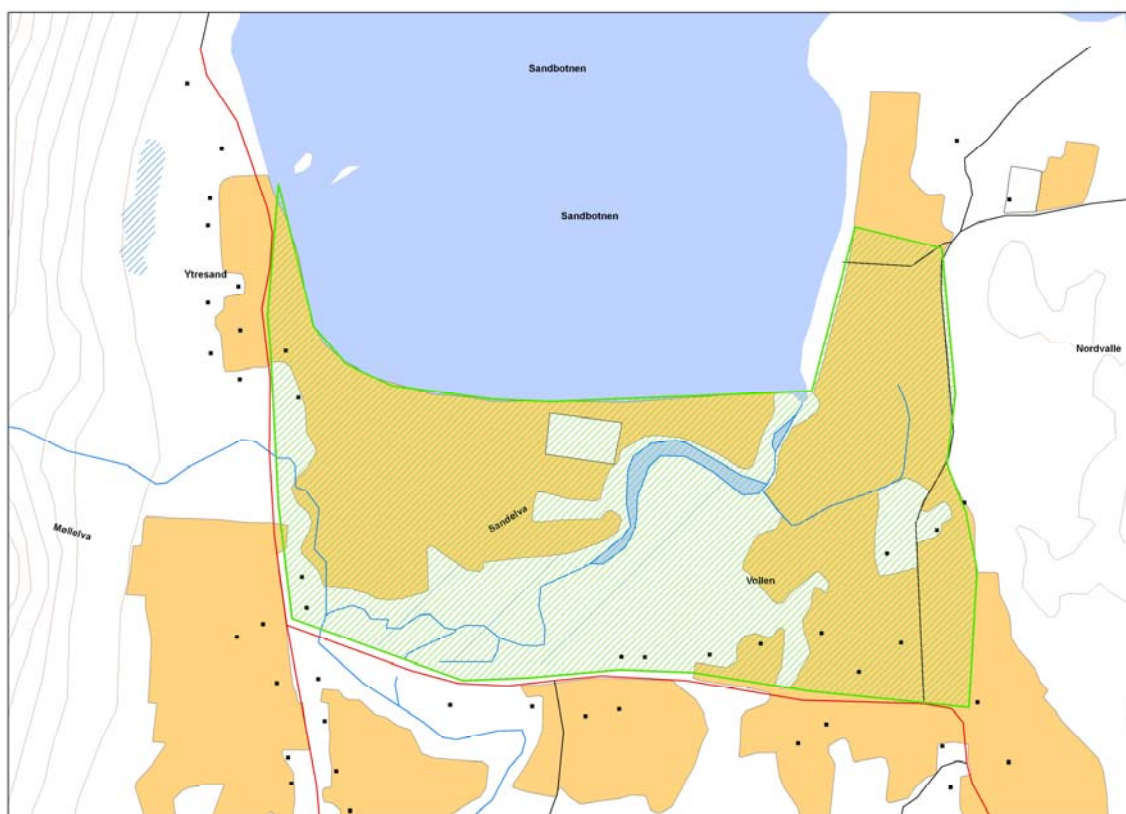
Lokalitet for den rødlistede soppen spiss vokssopp (*Hygrocybe persistens*, kategori DC). Den vokser på beitede sanddyner som er forholdsvis unge og ustabile. Kilder: Mykologisk herbarium (2005).

Lokalitet **185940018 Sandelva**

Naturtype	Naturbeitemark
Naturtypekode	D04
Verdisetting	B – viktig naturtype
Høyde over havet (m)	2-5
UTM (WGS84)	33W VR 228 544

Lokaliteten er ei stor strandflate med frodig vegetasjon og der Sandelva renner gjennom. Området er preget av beiting og har også en rik fauna med mye vade-fugl.

3.3 Viltområder

I Flakstad kommune er det påvist seks prioriterte viltområder. Ett har fått verdien svært viktig viltområde (A) mens de resterende fem har fått verdi viktig (B) viltområde. Blant de prioriterte viltområdene er flere viktige særlig for vannfugl, noen er viktige for overvintrende fugl og ett er viktig fordi det har et særlig rikt mangfold.

Viltopplysningene er lagt inn i Accessdatabasen. Viltobservasjonene og de prioriterte viltområdene foreligger som SOSI-filer.

*Ærfugl er en av artene som har viktige vinterområder i Flakstad kommune.
Foto: Karl-Birger Strann ©.*

Prioritert viltområde 185940018 Sandelva**Verdisetting**

Høyde over havet (m)

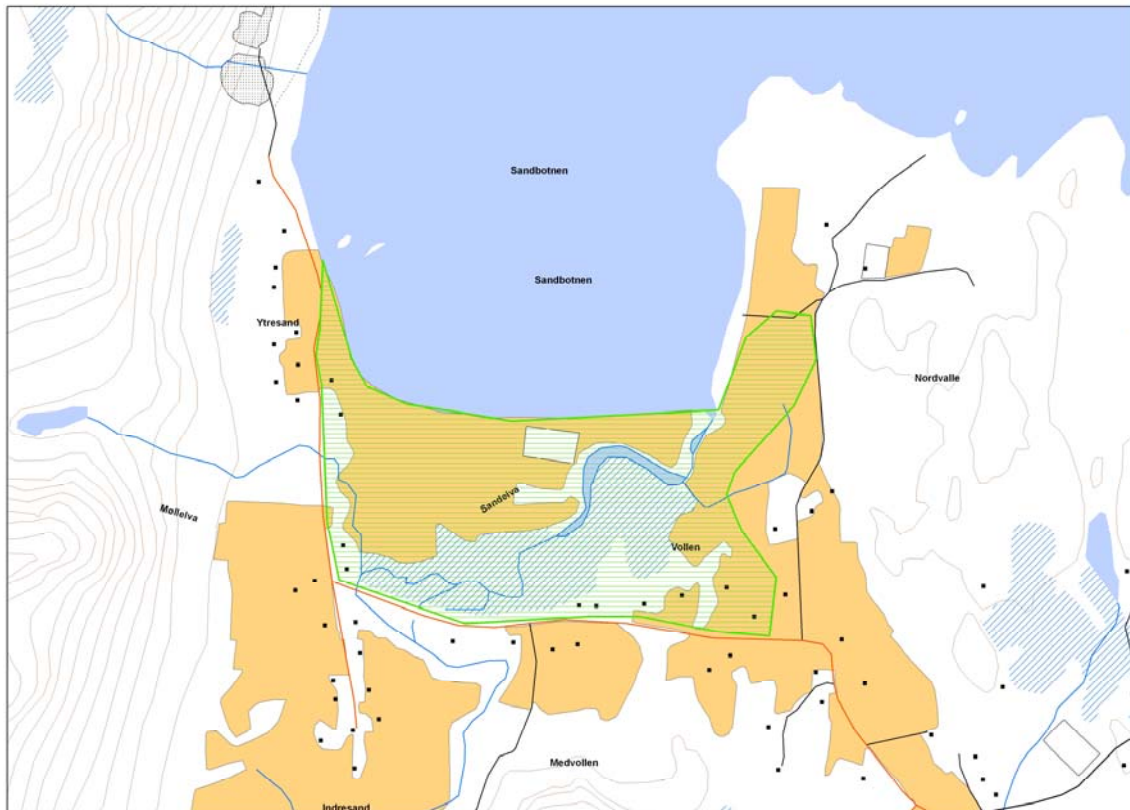
UTM (WGS84)

B– viktig viltområde

2-5

33W VR 228 544

Lokaliteten er ei stor strandflate med rik vegetasjon og der Sandelva renner gjennom. Området er preget av beiting og har også en rik fauna med mye vadefugl. Her hekkes arter som storspove, vipe, tjeld, steinvender og sandlo sammen med ærfugl og fiskemåse. Strandflata er også en god hekkeplass for mange par sanglerker, en art som har gått sterkt tilbake i store deler av landet.

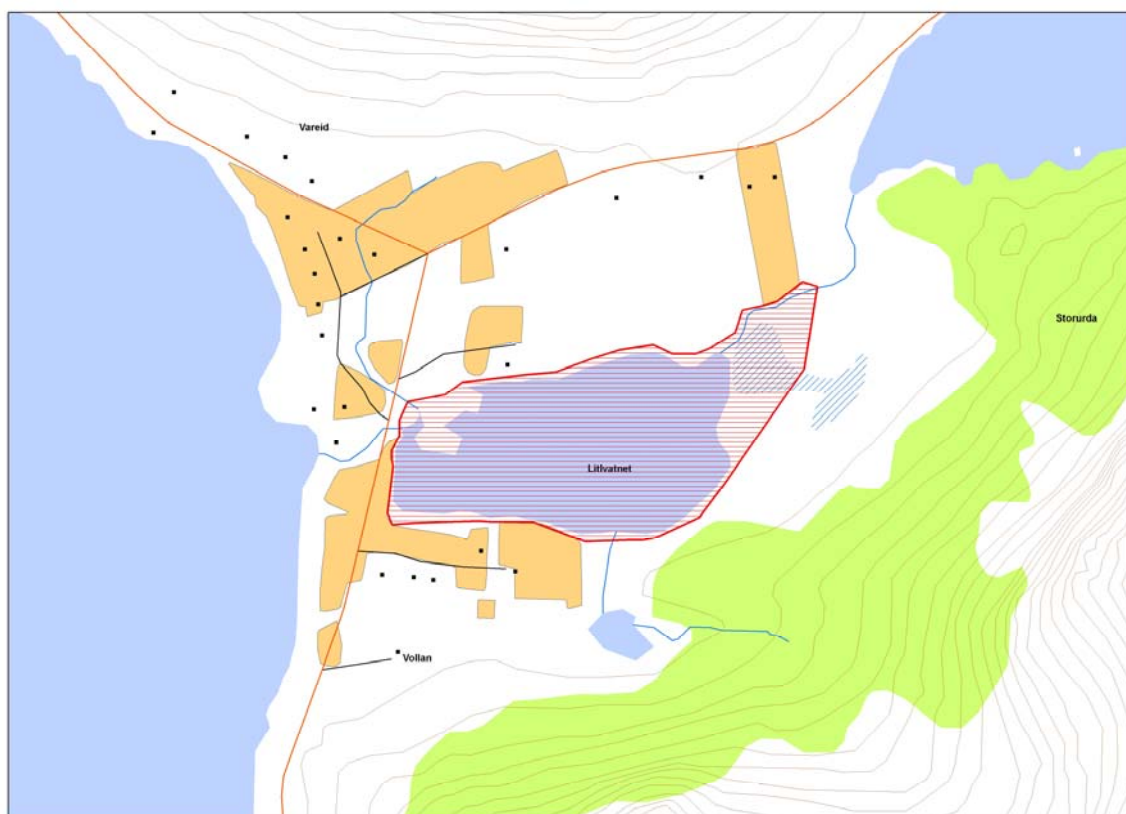
Prioritert viltområde 185940014 Litlvatnet (Vareid)**Verdisetting A – svært viktig viltområde**

6

UTM (WGS84)

33W VR 314 556

Lokaliteten er et viktig hekkevann for en del ender, fiskemåse og vadefugler i dette området av kommunen. De rike vegetasjonsbeltene gir både beskyttelse og mat for mange av disse artene. Toppand og brunnakker var vanligst blant endene, men de sjeldne endene bergand og stjertand hekket også ved Litlvatnet.

Prioritert viltområde 185903100 Utenfor Vikten**Verdisetting**

Høyde over havet (m)

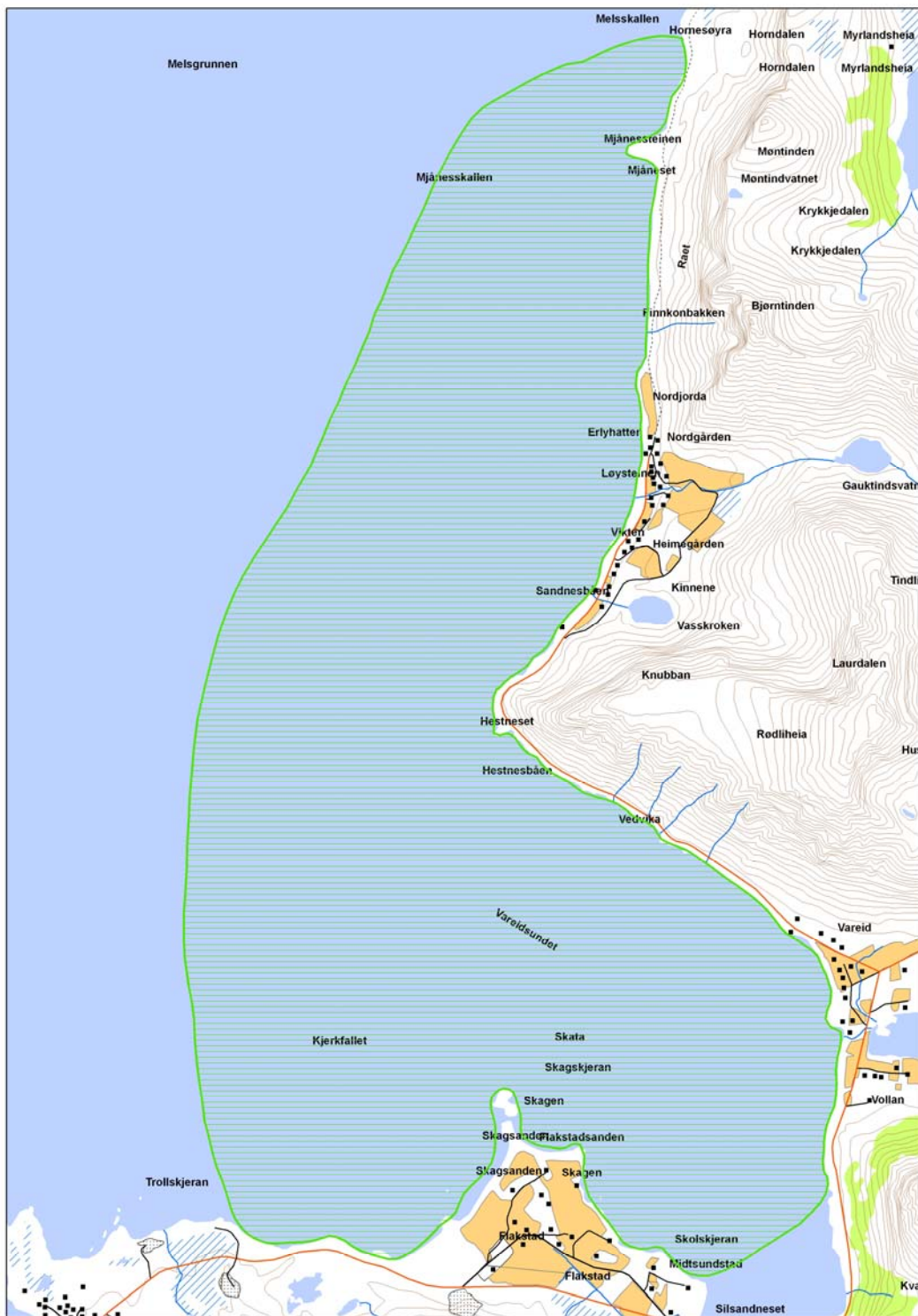
UTM (WGS84)

B – viktig viltområde

0

33W VR 293 598

Dette er en viktig overvintringslokalitet for marine dykkender med nærmere 1 000 individ, mest ærfugl. Flokker med havelle og sjøorre raster her under vårtrekket.

Prioritert viltområde 185903300 Nappstraumen, nord**Verdisetting**

Høyde over havet (m)

UTM (WGS84)

B – viktig viltområde

0

33W VR 353 608

Dette er en viktig overvintringslokalitet for marine dykkender med rundt 700 individ med ærfugl og rundt 750 praktærfugl. Kommunegrensen mot Vestvågøy går midt i sundet slik at lokaliteten deles i to. Fuglene bruker hele sundet slik at denne lokaliteten må vurderes som en samlet enhet. Mindre flokker med svartand og sjørører raster her under våtrekket.

Prioritert viltområde 185903600 Islendingen**Verdisetting****B – viktig viltområde**

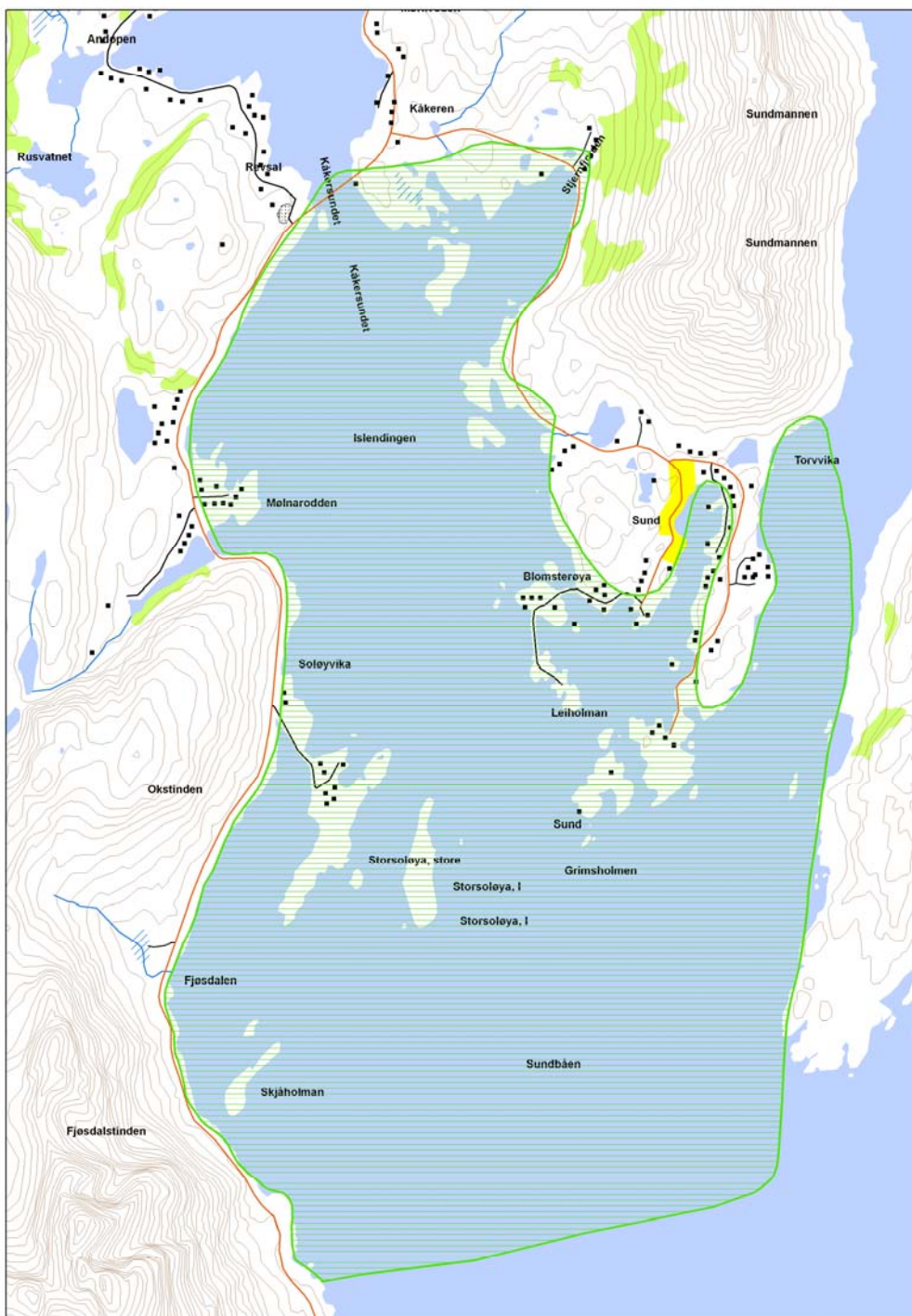
Høyde over havet (m)

0

UTM (WGS84)

33W VR 240 451

Dette er en viktig overvintringslokalitet for marine dykkender med rundt 600 individ, mest ærfugl.

3.4 Rødlistearter

Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998 (DN1999a) danner grunnlaget for kartleggingen av sjeldne og truede arter innenfor kommunen. Kartleggingsarbeidet har påvist 18 rødlistearter innenfor de undersøkte områdene i Flakstad, fordelt på seks plantearter, 11 fuglearter og en pattedyrart. Det er også påvist seks plantearter som står på fylkesrødlista utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland. Rødlisteforekomstene er vist i et separat kartvedlegg som SOSI-filer levert til kommunen. Data er også lagt inn i Accessdatabasen.

3.4.1 Nasjonalt rødlistede planter

Det er påvist seks sjeldne beitesopper i Flakstad kommune:

Ravnerøds-skivesopp (*Entoloma corvinum*). Hensynskrevende.

Gyllen vokssopp (*Hygrocybe aurantiosplendens*). Hensynskrevende.

Spiss vokssopp (*H. persistens*). Hensynskrevende.

Røds-kivevokssopp (*H. quieta*). Hensynskrevende.

Melrøds-skivesopp (*Entoloma prunuloides*). Hensynskrevende.

Beitesoppen *Entoloma neglectum*. Sjelden.

3.4.2 Regionalt sjeldne, men ikke rødlistede planter

Jervrapp (*Poa arctica*). Arten er påvist i kalkrike fjellområder i kommunen.

Lodnebergknapp (*Sedum villosum*). Arten er påvist i kalkrike fjellområder i kommunen.

Lyssiv (*Juncus effusus*). Arten er påvist i naturbeitemark i kommunen.

Botnegras (*Lobelia dortmanna*). Arten er påvist i Litlvatnet ved Vareid.

Klovasshår (*Callitriche harnulata*). Arten er påvist i Litlvatnet ved Vareid.

3.4.3 Nasjonalt rødlistede virveldyr

Fugl

Jaktfalk (*Falco rusticolus*). *Sårbar*. Arten hekker fåtallig i kommunen.

Vandrefalk (*Falco peregrinus*). *Sårbar*. Arten hekker fåtallig i kommunen.

Stjertand (*Anas acuta*). *Sjelden*. Arten er en relativt sjelden hekkefugl, men den hekker sannsynligvis flere steder i kommunen.

Kongeørn (*Aquila chrysaetos*). *Sjelden*. Arten hekker flere steder i kommunen.

Smålom (*Gavia stellata*). *Hensynskrevende*. Arten hekker på enkelte vann innenfor kommunen. Arten bruker også flere vann som rasteplasser under vår- og høsttrekket.

Storlom (*Gavia arctica*). *Hensynskrevende*. Arten hekker på en del større vann innenfor kommunen. Arten bruker også flere større vann som rasteplasser under vår- og høsttrekket.

Havørn (*Haliaeetus albicilla*). *Hensynskrevende*. Arten hekker en rekke steder i kommunen.

Svartand (*Melanitta nigra*). *Bør overvåkes*. Arten er ikke påvist hekkende i kommunen, men opptrer i flokker på sjøen under vårtrekket på lavereliggende vann.

Sjørorre (*Melanitta fusca*). *Bør overvåkes*. Arten opptrer regelmessig på vårtrekket og hekker i kommunen. På ettersommeren myter også mindre flokker på flere vann.

Bergand (*Aythya marila*). *Bør overvåkes*. Arten opptrer i lave antall på vårtrekket og hekker i mindre antall i kommunen.

Havelle (*Clangula hyemalis*). *Bør overvåkes*. Arten opptrer regelmessig på en rekke vann under trekket, og er påvist hekkende med sikkerhet i kommunen. Den opptrer også i store flokker på sjøen under vårtrekket.

Pattedyr

Oter (*Lutra lutra*). *Bør overvåkes*. Arten er vanlig langs kyststripa. Den er også observert flere ganger langs bekker og elver i kommunen. Noen eldre yngleområder er lagt inn i Natur2000. Disse ble ikke undersøkt av NINA i prosjektperioden.

3.5 Sammenveide områder – viktige områder for biologisk mangfold

På bakgrunn av de samlede påviste data fra delelementene naturtyper, viltområder, fersksvannslokaliteter og rødlistearter er det funnet frem til sammenveide områder – dvs. områder som er vurdert som spesielt viktige områder for biologisk mangfold innenfor Flakstad kommune. Disse områdene er igjen delt inn i tre viktighetskategorier på samme måte som inndelingen av naturtypene:

A – Svært viktige

B – Viktige

C – Lokalt viktige

Det er påvist totalt tre områder som er viktige for biologisk mangfold. To av disse er gitt verdi A – svært viktig område for biologisk mangfold, mens det siste området er gitt verdi B – viktig område for biologisk mangfold.

3.5.1 De enkelte forvaltningsråd

Ulike aktiviteter. Ulike inngrep av infrastruktur som veier, kraftlinjer eller bygninger o.s.v. må vurderes i hvert enkelt tilfelle opp mot de kvaliteter vi har påvist i dette prosjektet. Masseuttak, grøfting og/eller gjenfyllinger vil kunne ha stor negativ innvirkning på biologisk mangfold enten direkte gjennom inngrepet eller indirekte gjennom langtidseffekter av negativ art. Et eksempel kan være en grøfting som langsomt drenerer et større våtmarkssystem som ikke er direkte berørt av selve grøftingen, men som likevel langsomt tømmes for vann. Slike effekter kan ha like stor negativ innvirkning på biologisk mangfold som et direkte arealinngrep i selve leveområdet/naturtypen.

Aktiviteter som friluftsliv drives i dag allerede i store deler av kommunen uten at vi vet om det stedvis kan ha negativ påvirkning på biologisk mangfold. Husdyr på beite kan fortsette som i dag.

Etter beskrivelsen av hvert enkelt sammenveid område, gis forvaltningsråd for noen av de aktuelle tema som er nevnt ovenfor.

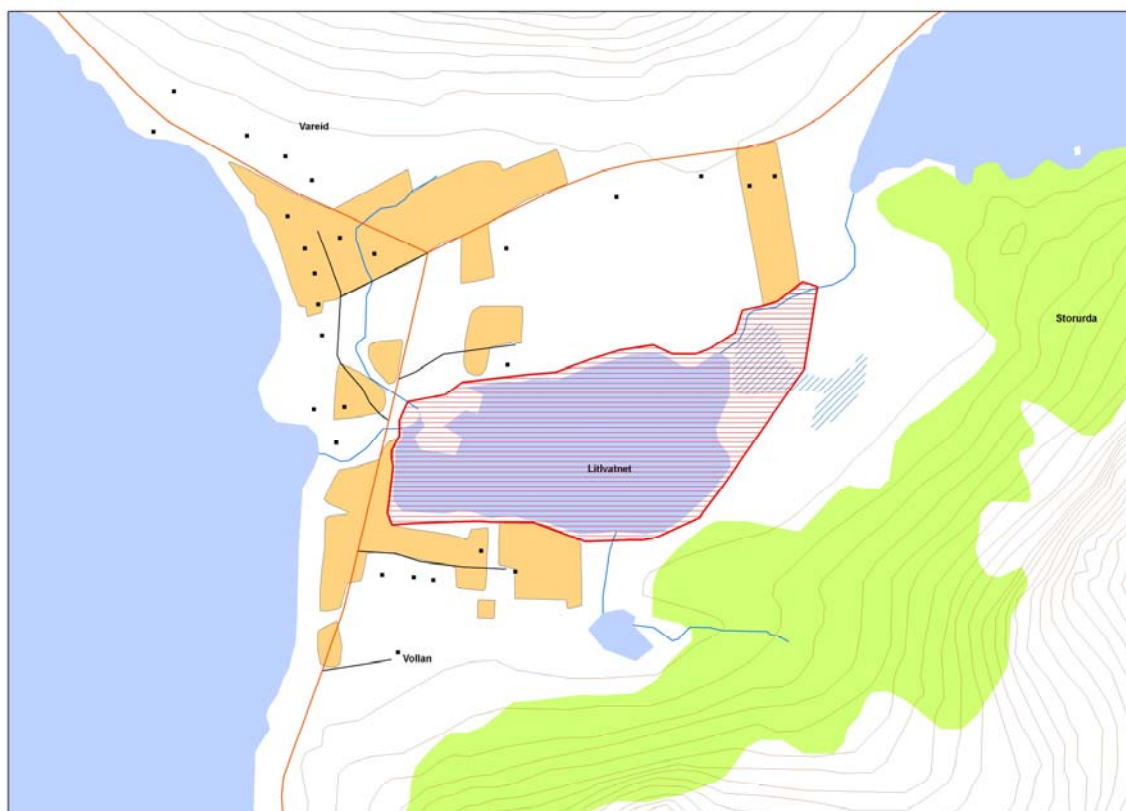
3.5.2 Beskrivelse av sammenveide områder med forvaltningsråd

1 Litlvatnet, Vareid – svært viktig område for biologisk mangfold (A).

Dette er en særdeles rikt område med stor artsrikdom både med hensyn på vann-vegetasjon og fauna. Lokaliteten er et svært viktig område for biologisk mangfold.

Forvaltningsråd:

Lokaliteten må ikke utsettes for utfylling eller annen form for infrastruktur-tiltak.

2 Sandelva – viktig område for biologisk mangfold (B).

Dette er en lokalitet med kvaliteter med hensyn på flora og fauna. Lokaliteten er viktig område for biologisk mangfold.

Forvaltningsråd:

Lokaliteten må ikke utsettes for nedbygging eller annen form for infrastrukturtiltak.

Fortsatt bør det beites/slås i lokaliteten.

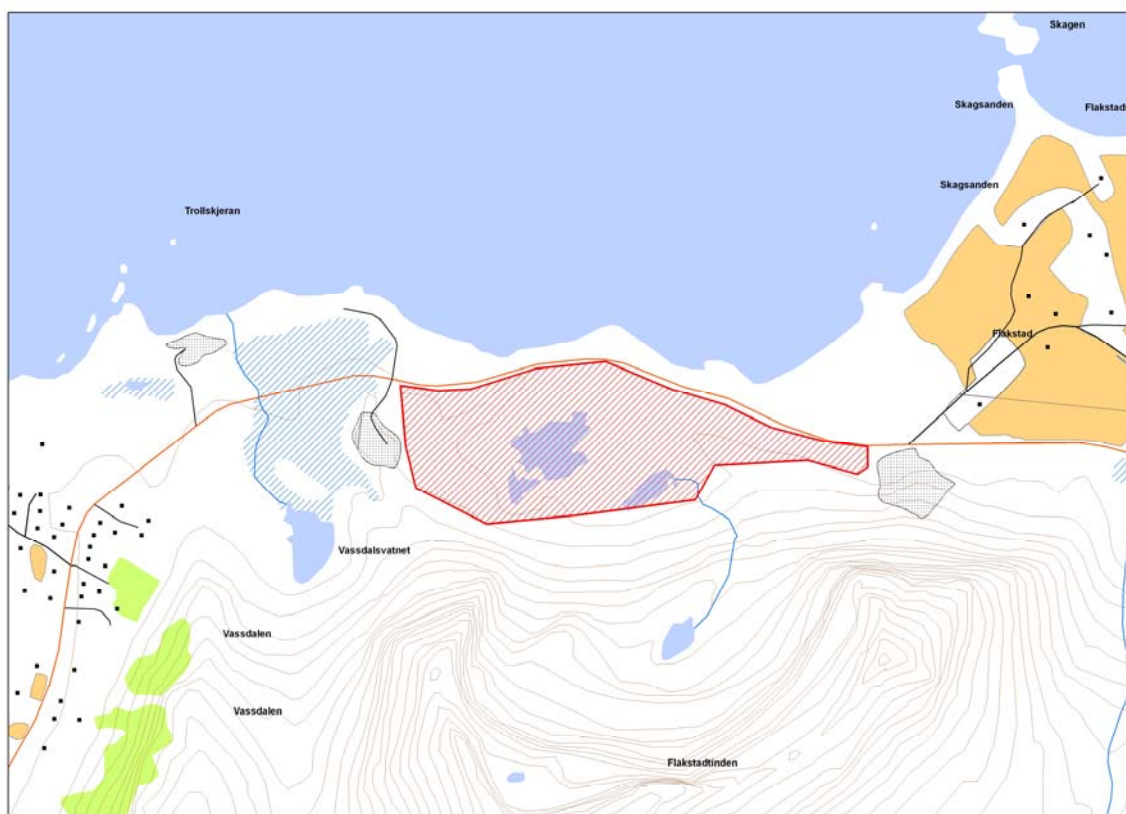
3 Skagsanden – svært viktig område for biologisk mangfold (A).

Dette er en lokalitet med betydelige kvaliteter som en særpreget naturtype og med hensyn på flora. Særlig viktig er forekomstene av rødlistede beitesopper som er påvist her. Lokaliteten er et svært viktig område for biologisk mangfold.

Forvaltningsråd:

Lokaliteten må ikke utsettes for nedbygging eller annen form for infrastrukturtiltak.

Fortsatt bør det opprettholdes beiting i lokaliteten.

4. Referanser

Direktoratet for Naturforvaltning. 1996. Viltkartlegging. DN-håndbok 11.

Direktoratet for Naturforvaltning. 1999a. Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. *DN-rapport* 3:1-161.

Direktoratet for Naturforvaltning. 1999b. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13.

Direktoratet for Naturforvaltning. 2000. Kartlegging av ferskvannslokaliteter. DN-håndbok 15.

Direktoratet for Naturforvaltning. 2001. Kartlegging av marint biologisk mangfold. DN-håndbok 19.

Elven, R., Alm, T., Edvardsen, H., Fjelland, M., Fredriksen, K. E. & Johansen, V. 1988. Botaniske verdier på havstrender i Nordland. C, Beskrivelser for regionene Ofoten og Lofoten/Vesterålen. Økoforsk rapport 1988: 2C. Vitenskapsmuseets hustrykkeri, Trondheim.

Fremstad, E. & Moen, A. (red.) 2001. Truede vegetasjonstyper i Norge. NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. Bot. Ser. 2001-4:1-231.

Herbariadata TROM. Dette er herbariedata hentet ut fra databasen ved Tromsø Museum, Universitetet i Tromsø.

Mykologisk herbarium 2005. Norsk Soppdatabase. Tilgjengelig på: http://www.nhm.uio.no/botanisk/nxd/sopp/nsd_b.htm [siste oppdatering 29. mars 2005].

Sortland, A., Reiersen, J. & Sirnes, J. 1990: Jervrapp (*Poa arctica* R. Br.) i Lofoten. Polarflokken 14, 2: 189-194.

NINA Rapport 139

ISSN:1504-3312

ISBN: 82-426-1689-2

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: NO-7485 Trondheim

Besøks/leveringsadresse: Tungasletta 2, NO-7047 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 73 80 14 01

Organisasjonsnummer: 9500 37 687

<http://www.nina.no>